LÄTT SVÅRT

SVÅRIGHETSGRAD:
Följ anvisningarna noga så klarar du lätt av arbetet.

TIDSÅTGÅNG:
Här sätter vi i en ny dörr i en ny dörröppning, och det klaras av på en halv dag. Om du även ska ta bort en gammal dörr bör du räkna med att arbetet tar hela dagen, ev. plus en förmiddag.

PRISBILD:
Ytterdörrar kostar mellan 7 000 och 12 000 kr.

Lägg märke till att spetsarna på fönstret i dörren sitter på samma nivå som fönsterspröjsarna.

Sätt in dörrren skevt

SÅ HAMNAR DEN RAKT

Allt i huset ska naturligtvis monteras vågrätt och lodrätt – bortsett från ytterdörren. Den är så tung att den så småningom sätter sig en smula, och det ska du ta hänsyn till när den monteras. Den ska sättas in lite skevt – för då hamnar den rakt.

Du har köpt ny ytterdörr och ska montera den. Det gör du förstås efter konstens alla regler och är noggrann med att få karmen perfekt lodrät och vågrät i sidled och framåt/bakåt. Men så ska det inte gå till! Nej, den ska sättas lite skevt.

Förklaringen är enkel och logisk. En välisolerad ytterdörr är tung. Ja, den är så tung att den sätter sig någon millimeter av sin tyngd. Och det har inte med kvalitet att göra. Det gör alla ytterdörrar. De gör det inte genast. Det tar några år. Men sätter sig – det gör de.

Detta kan du gardera dig emot redan vid monteringen, och det gör du genom att lyfta karmen på gångjärnssidan en millimeter eller två.

Ju oftare dörren används, desto mera belastas karmen på gångjärnssidan och det får överdelen av den att luta en smula utåt efter några år. Alltså rycks karmen en millimeter eller två inåt vid monteringen.

Slutligen ska du gardera dig emot att dörren slår sig. Även helt nya ytterdörrar kan vara lite svängda. Du ser det inte med blotta ögat, men efter något år kan du se att dörren inte riktigt sluter tätt på låssidan. Det garderar du dig emot genom att justera karmen på låssidan när dörren sitter på plats. Häng med och se hur det går till att montera dörren skevt så att den hamnar rakt!

Det skeva principen

Dörren är så tung att den efter några år sätter sig någon millimeter och då passar den perfekt.

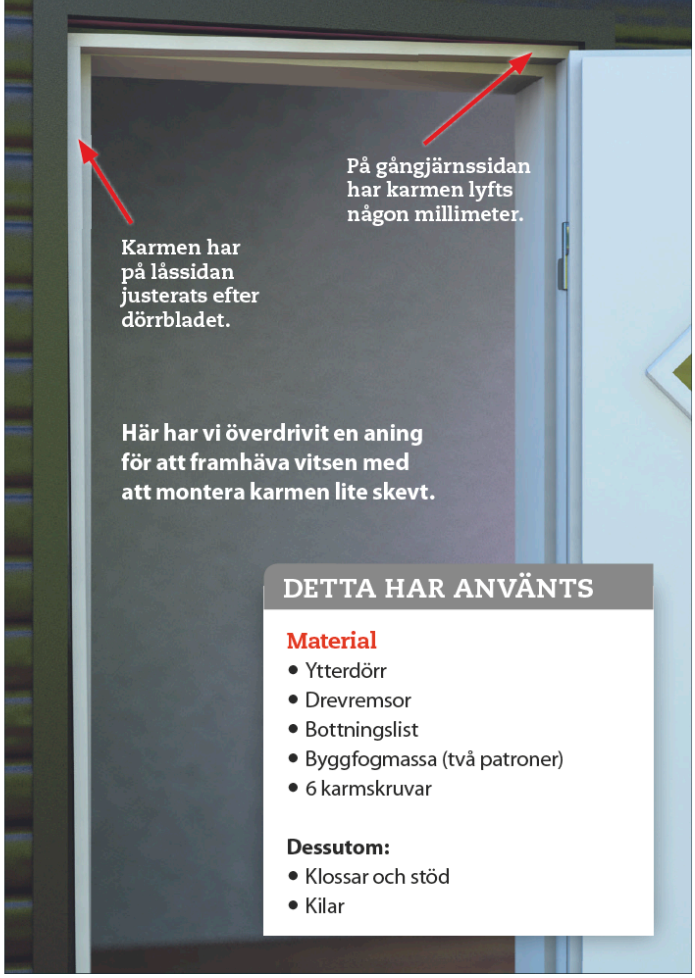

DETTA HAR ANVÄNTS

Material
- Ytterdörr
- Drevremsor
- Bottningslist
- Byggfogmassa (två patroner)
- 6 karmskruvar

Dessutom:
- Klossar och stöd
- Kilar

Innan du börjar

När din nya dörr kommer är det en sak som är viktig. Du ska mäta den. Är det den dörr du beställde? Eller har det uppstått ett fel i tillverkningen? Stämmer måtten med dem du angav i beställningen? Det händer nämligen rätt ofta att dörrar (och fönster) måste returneras.

Trots att vår snickare är erfaren och trots att han beställt dörren av en välrenommerad tillverkare, så hade det uppstått ett problem. Fönstret i dörren satt betydligt lägre än vad som hade avtalats. Låt därför den gamla dörren sitta kvar tills du kollat den nya.

Läs på www.gds.se om hur man mäter dörrar och fönster.

1 Kolla den nya dörren – innan du tar bort den gamla. Undersök också om den nya dörren har transportskador som du ev. måste reklamera och mät dörren för att se om den passar i dörröppningen.

2 Kolla om det finns en not hela vägen runt karmen så att du lätt kan ansluta smyglister på insidan. Här sågar vi bort några småbitar från noten i karmen. Det går snabbt med listsåg eller fogsvans.

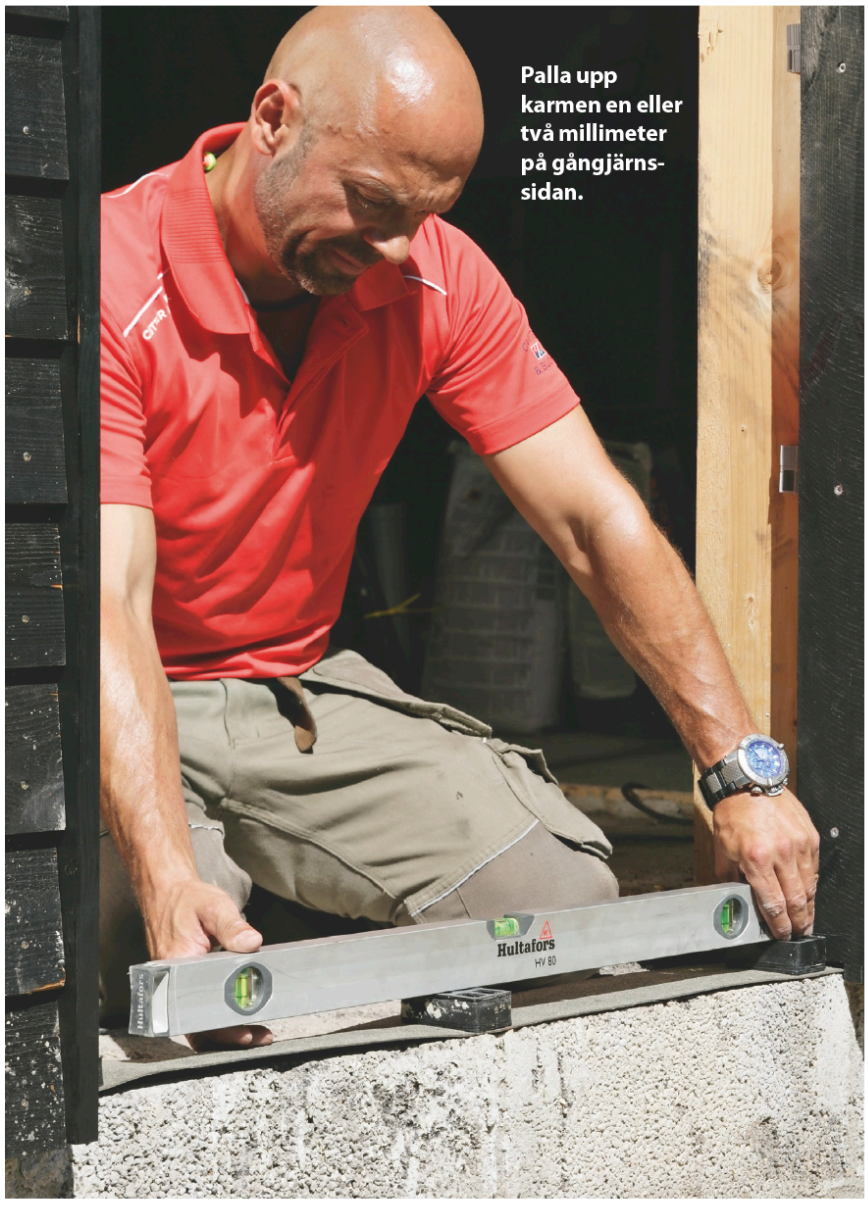

Palla upp karmen en eller två millimeter på gångjärnssidan.

Palla upp karmen

Nu börjar du med den första delen av den skeva monteringen. Eftersom tyngden får ytterdörren att sätta sig en aning garderar du dig emot det. Du sätter därför karmen en eller två millimeter för högt på gångjärnssidan och då hamnar dörren rakt efter ett tag – när den har satt sig

Du behöver en medhjälpare när dörren lyfts på plats. Den är ju tung så det är bara bra om någon hjälper dig lyfta. Du kan också nöja dig med att först lyfta enbart karmen på plats, men du behöver ändå hjälp med att lyfta själva dörrbladet.

Det är lätt att justera höjden med plastbrickor.

1 Markera för dörren i öppningen. Det ska finnas plats att foga och täta runt karmen, så öppningen ska vara minst 20 mm bredare och högre än karmen. **VIKTIGT!** Palla upp dörrkarmen 1–2 mm högre på gångjärnssidan.

Sätt ett par märken lodrätt ovanför varandra på gångjärnssidan och ett ungefär vid låskistan.

2 Sätt märken i öppningen på det djup som karmen ska monteras. Då blir det lättare att styra karmen när den har lyfts på plats.

3 Lyft karmen på plats. Vår snickare kunde ha skonat ryggen betydligt – och väntat med att be en kamrat om hjälp – om han först tagit bort dörrbladet. Det räcker nämligen att först montera karmen på plats. Dörrbladet sätts i senare.

Fixera karmen med kilar som placeras längst ut över karmen.

4 Fixera karmen i öppningen med kilar. Här går det bra att använda träkilar, men under karmen bör du välja kilar som inte kan slå sig. Kilarna ska fixera dörren, men det ska gå att rucka karmen för den ska justeras lodrätt.

Justera karmen

Karmens läge ska justeras. För det första ska den placeras så att det är lika mycket luft hela vägen runt – där du ska foga och täta. Därefter ska karmen justeras så att den sitter parallellt med fasaden och lika långt in i öppningen på båda sidorna.

När karmen sitter korrekt ska du kontrollera att den sitter lodrätt på både insida och utsida. Nu kan kilarna knackas in lite till.

Karmen ska skruvas fast i dörröppningen och du kan använda justerbara karmskruvar eller helgängade långa skruvar. Fäst skruvarna i falsen där de inte syns så väl.

1 Flytta karmen nertill tills den sitter som den ska. Du kan rucka den lite med en kofot som sticks in under karmen. Se till att fördela luften runt karmen med lika mycket på alla sidor.

VERKTYG

Plastkilar är bättre än träkilar eftersom trä kan slå sig och spricka. Vid monteringen kan du använda luftkuddar (Winbags) för att fixera karmen. De tas bort när du har fixerat karmen med kilar vid varje skruv.

MATERIAL

Palla upp med plastbrickor. Det är säkrare än att använda trä som lätt kan spricka, krympa eller svälla. Plastbrickor finns i flera tjocklekar. En del plastbrickor har tappar som låser dem när du lägger flera brickor på varandra.

2 Justera karmen åt det andra hållet. Du kan slå på kilarna tills karmen rubbas så mycket att den hamnar lodrätt och lika långt in i öppningen på båda sidorna. Kolla med dina märken.

3 Se efter att gångjärnssidan är lodrät på in- och utsidan. På låssidan ska karmen sitta vid det märke som du har satt i öppningen.

4 Förborra i karmen med 5,5 mm borr om du inte använder justerbara karmskruvar. Fäst sedan skruvarna i falsen där de inte syns så tydligt. Fäst karmen i öppningen med 6,5 x 120 mm skruvar. I trä/alu-karmar fästs skruvarna i alu-delen.

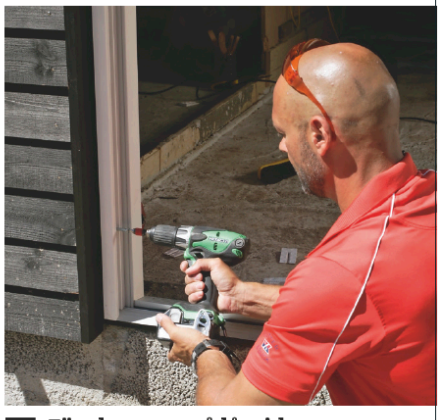

5 Fäst karmen på låssidan, men kolla först att den sitter så långt in som den ska. Fäst endast en skruv nertill. Återstående skruvar dras i när du har satt i dörrbladet och justerat karmens läge.

Fixera karmen med kilar och fäst skruvarna intill kilarna. Välj helst plastkilar som inte slår sig.

När dörrbladet sitter i kan du justera karmen så att dörren sluter tätt hela vägen runt.

Justera dörren

Nu är det dags för nästa lilla skeva knep. Karmen ska monteras lite skevt även på låssidan – men inte mer än att skevheten motsvarar dörrbladets skevhet.

Vår snickare säger att dörrar kan ha en skevhet på upp till 2 mm och hänger du en sådan dörr på en exakt lodrät karm så sluter den inte helt tätt. Ja, kanske nu, men efter något år kan det gå galet. Räta i stället upp karmen efter dörrbladet så får du ett perfekt resultat.

När dörren har hängts tillbaka, ställer du dig på insidan och stänger dörren. Då kan du se hur ljusspringan blir mindre och mindre i takt med att dörren stängs. När den är stängd skruvar du fast.

MATERIAL

Utvändig fogning. Det är viktigt att den fogmassa som används utvändigt är diffusionsöppen. Finner du ingen sådan ersätter du den med expanderande fogband och avslutar med en täcklist av trä, som du målar i karmens färg.

WWW

Utnyttja Internet när du väljer ny dörr till villan. Alla tillverkare har inspirationsbilder och några ger dig möjlighet att lägga in ett foto av ditt hus så att du kan se hur olika dörrar kan se ut när de har "monterats" på ditt hus.

1 Häng dörrbladet på plats. Du ser antagligen endast ett gångjärn i sänder, men dörren ska hakas fast på alla tre på en gång. Sikta in dig på det övre och styr sedan dörren in mot de två andra.

2 Dra i de två sista skruvarna när du har stängt dörren och justerat karmen så att dörren sluter tätt hela vägen runt. Fäst en skruv strax under slutblecket och en 15 cm ner från karmöverliggaren.

Välj rätt dörr till villan

Ytterdörren har stor betydelse för fasadens utseende. Nedan har vi satt in olika dörrar i samma hus för att se skillnaden.

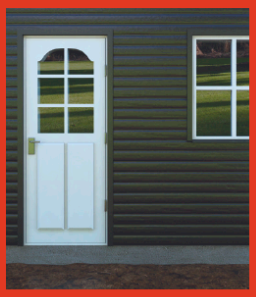

Fönstret i dörren avviker för mycket från dem i fasaden.

Snygg dörr, men mönstret passar inte ihop med den liggande panelen på fasaden.

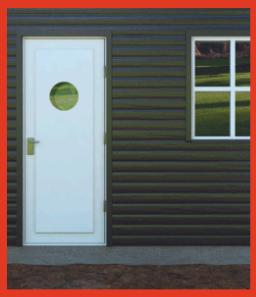

Ett runt avviker kanske lite för mycket från den rätlinjiga stilen på fasaden.

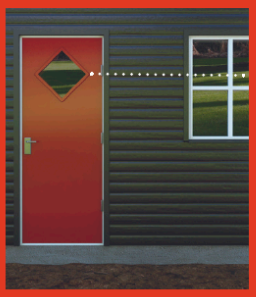

En röd dörr är ett fräckt val, men fönstret sitter för högt och symmetrin försvinner.

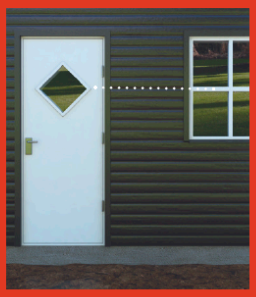

Här sitter fönstret på rätt höjd och den enkla, vita dörren passar bra till resten av fasaden.

Foga och täta

Karmen ska isoleras så att det inte drar in i huset via springan mellan karm och vägg. Det är därför det ska finnas minst 10 mm luft hela vägen runt karmen.

Från insidan börjar du med att stoppa in en bottningslist. Den fungerar som stopp för den invändiga fogningen, som ska utföras med en diffusionstät fogmassa. Från utsidan stoppar du sedan in drevremsor mot bottningslisten. Du ska inte pressa in remsorna, för en ihoppressad isolering är ingen bra isolering.

Avsluta sedan från utsidan genom att stoppa in ett expanderande fogband. Om du vill kan du foga med diffusionsöppen fogmassa eller avsluta med en täcklist.

1 Stoppa in en bottningslist från insidan. Den ska in cirka 8–10 mm och utgöra stopp för fogmassan, som läggs på från insidan.

2 Foga från insidan med en tät fogmassa. Med tät menar vi en diffusionstät massa som hindrar fukt från att tränga ut mellan karm och vägg. Du kan ev. täcka fogen med en smyglist.

3 Från utsidan fyller du på med drevremsor. Peta in remsorna med t.ex. en linjal eller list. Se till att drevremsorna fyller igen hela springan. Använd gärna handskar.

4 Avsluta med att stoppa in ett expanderande fogband. Det är såpass tätt att det hindrar regn och blåst från att komma in till drevremsorna. Nu kan du avsluta med en yttre täcklist.

I stället för att spika en yttre täcklist på den nya karmen, kan du foga utanpå det expanderande fogbandet med en öppen fogmassa, dvs. en som tillåter fukt att vandra ut från utrymmet mellan karm och vägg.